

Pe urmele lui Liviu Rebreanu

“Totul se poate găsi, dacă nu fugim de osteneala de care-i legată căutarea”
(Philem, crt.,op.Stab, Flor, 29,28)

Ziua de 19 august 1985, ultima zi din vacanța mea românească estivă, a fost marcată de trei întâlniri legate de “Centenarul Liviu Rebreanu”. La ora opt dimineața am întâlnit la Spitalul “Cantacuzino” pe inginerul IORGU SAVA-CRAIESTI, care mi-a vorbit de comuna “MAIERU” pe ale cărei plaiuri marele nostru romancier și-a petrecut copilăria la vârsta primelor începuturi ale condeiului.

Scoala din MAIERU, devenită mai târziu un focar de pasionați rebrenieni în frunte cu binecunoscutul filolog și profesor transilvănean SEVER URSA, astăzi directorul școlii, neobosit colecționar de tot ceea ce reprezintă mărturii legate de viața și creația “Ctitorului Romanului Românesc Modern” prețuit unanim pentru valoarea universală a personajelor sculptate din suferința, spiritul și pământul neamului românesc, în opere monumentale ca “Ion”, “Pădurea Spinzuraților” sau “Răscoala”.

Comuna MAIERU are o populație de circa 7.000 locuitori. Prin pasiunea și entuziasmul profesorului SEVER URSA, este dotată cu un muzeu care dispune de un material imens și valoros privind viața și operele ilustrului nostru romancier.

Satul “PRISLOP”, locul de naștere a lui Rebreanu, astăzi denumit comuna “Liviu Rebreanu”, este înzestrată cu o casă muzeu care reprezintă orgoliul locuitorilor săi.

Toate aceste realizări, fructul strădaniilor de mulți ani, dovedesc grăitor sentimentele de adâncă prețuire acordată cinstirii lui Liviu Rebreanu, precum și al sărbătoririi

“Centenarului nașterii sale”, a locuitorilor plaiurilor Năsăudene, strălucite și binecuvântate de istoria literaturii române, prin însăși cuvintele scriitorului: “De când romanul “Ion” a devenit prea cunoscut... satul Prislup a dobândit o faimă pe care n-a nădărdit-o niciodată.

După această primă întâlnire matinală, îmi grăbesc pașii spre Ate-neul Român la Uniunea Compozitorilor, unde trebuia să mă întâlnesc la ora 10,00 cu fostul meu profesor de armonie de la primul Conservator “Ciprian Porumbescu” din București, absolvit cu douăzeci de ani în urmă.

Eram foarte emoționată la gândul revederii maestrului Gheorghe Dumitrescu, una din coloanele de granit ale muzicii clasice contemporane românești. Întâlnirea cu fostul meu maestru era legată de opera “RASCOALA” intitulată “Dramă Mu-

zicală Populară. Opera “Răscoala”, una din cele trei capodopere care a încununat de glorie cariera de romancier a lui Liviu Rebreanu, a inspirat compozitorul Gheoghe Dumitrescu pentru scrierea libretului și a operei muzicale.

Revederea siluetei plină de demnitate, cu același profil sever, a fost îndulcită într-o clipă de neuitata voce apostolică și de sufletul cald, deschis, din timpul cursurilor la clasa de armonie. Cele șase ore petrecute cu maestrul, alături de soția d-na Giorgia Dumitrescu., la restaurantul Athéné Palace din piața palatului, au fost de-a dreptul impresionante.

Căldura sufletească a românului primitor, inconfundabilă, m-a făcut să nu simt oboseala și căldura celor șase ore, prinsă într-o gamă largă de discuții pe marginea libretului, alcătuit de compozitor prin

adaptarea originală și complexă a romanului, la dramaturgia puternică muzicală din care se desprinde veridic și spontan "Răscoala" țăranilor din 1907.

Realizarea originală a libretului, cât și a părții muzicale, dovedesc legitim experiență unei vaste culturi umaniste, ca și talentul remarcabil al compozitorului în domeniul epicodramatic muzical, dăruind generos prin opere autentice inspirate din istoria, tradiția, arta sunetelor și literatura stirpei noastre, un valoros patrimoniu muzical.

Despre figura compozitorului Gheorghe Dumitrescu, cât și a operei "Răscoala", voi reveni într-un articol separat. După amiază, ieșind în piața palatului, m-am trezit la realitatea cotidiană privind ceasul care arăta 4.30.

August torid, în care lumina intensă ardea moleculele de aer de sus în jos din toate părțile, cât cuprindeai cu ochii, plouau reflexe înfocate peste mașina mea, cu care trebuia să mă îndrept spre cartierul Cotroceni, unde îmi încheiam cea de a treia întâlnire cu Florica Puia Rebreanu, fiica marelui scriitor.

Deschizând mașina, mi-am dat seama că nu puteam să mă încumet s-o pronesc imediat. După ce am reușit să fac puțin curent prin deschiderea ușilor, m-am aventurat în mijlocul caniculei provocate de razele soarelui care priveau curioase bulevardele și străzile capitalei abandonate. Nici-o mișcare, totul în jur implora o adiere de vînt cu speranța că peste cîteva ore amurgul va binecuvînta atmosfera cu mai mult freamăt de copaci, trezind în noi conștiința de viață. Imersă în acel ocean torid, parcurgeam centrul Bucureștiului rămas neschimbat, adică strada Stirbei Vodă spre palatul Cotroceni.

Pluteam pe undele celor mai frumoși ani de studenție, legănată parcă de un cînt nostalgic în care sunetele îmi creau o stare sufletească de regăsire a vîrstei pline de entuziasm pentru studiul muzicii, veche și totuși nouă, întrucît această pasiune îmi umple și azi toată viața, clipă de clipă. Toate

aceste amintiri se pierdeau în lumina unui orizont îndepărtat, pe măsură ce mă apropiam de piața Elefterie, luîndu-le locul tema solemnă a «Centenarului Rebreanu», alături de întâlnirea cu Florica Puia Rebreanu.

Gîndul întâlnirii îmi dădea o stare de spirit particulară, așteptînd cu mult interes orele 18,00.

Ajunsă la destinație, în Str. Dr. Marinescu, mă prezint punctuală.

La intrarea în vestibul, fui întâmpinată de două persoane care mă priveau cu ochi cercetători, cerîndu-mi politicos să mă legitimez.

Pe moment, mi s-a topit tot entuziasmul, mai ales că eram după o zi de oboseală, în care și căldura apăsătoare își spunea cuvîntul.

Am scos cu răbdare pașaportul și două exemplare din revista «COLUMNA», documente care au asigurat interlocutorii mei că sînt o persoană de încredere.

Această dizonanță pasageră în țesutul temei solmne, a fost rezolvată ulterior, într-o consonanță perfectă, iluminînd încet, încet, firul discuțiilor noastre pînă la apusul soarelui de 19 august, timp în care Florica Puia Rebreanu mi-a vorbit de părintele său, de toată grija pentru conservarea patrimoniului de cultură rămas după moartea scriitorului, ca și de volumele publicate de Fanny Rebreanu (soția) intitulate: «Cu soțul meu» 1963 (gînduri-imagini-întîmplări, dedicate dragei mele Puia Florica, în amintirea tatălui ei iubit). Volumele publicate de Puia Florica Rebreanu, ca: «Zilele care au plecat» 1969 – Ed. ptr. literatură, «Pămîntul bătătorit de părintele meu», Ed. Sport-Turism – Liviu Rebreanu, «La lumina lămpii» ediție îngrijită și comentată de Puia Florica Rebreanu și Nicolae Gheran (documente literare Ed. Minerva, 1981, Buc.). În timpul șederii mele de o oră și jumătate am respirat aerul spiritual în care Rebreanu a trăit și creat.

Interiorul apartamentului, prin fiecare obiect sau tablou, camera de lucru conservată de fiica scriitorului ca un tezaur sfînt, cel mai mic element component apărea ca un

sunet fundamental care-și producea la infinit sunetele armonice. Această vibrație evocatoare prin multitudinea obiectelor în cea aglomerare plină de senzuri, justifică legitim bucuria mea și compensarea unei zile dedicate evenimentului celor o sută de ani de la nașterea genialului romancier, ca și ocazia fericită de a cunoaște pe Puia Florica Rebreanu, suflet sensibil și orgolios de părintele său, de contribuția fundamentală adusă literaturii noastre moderne și universale, prin crearea «Romanului Românesc Modern», sculptînd în mod genial o lume nouă cu legile ei, cu întîmplările ei, așa cum afirmă scriitorul în diverse ocazii:

«Artistul nu copiază realitatea niciodată. Realitatea pentru mine a fost numai un pretext pentru a-mi putea crea o altă lume nouă, cu legile ei, cu întîmplările ei».

«În fond, e indiferent de unde își ia un scriitor subiectul. E vorba doar de un material brut, cum e în sculptură lutul din care se frămîntă statuia. Important e numai ce scoate artistul din lutul cules de undeva».

«Este, negreșit, o oglindă a vieții literatură, dar o oglindă selectivă, sintetică, în care se arată sufletul cel mare și etern al omului și al neamului».

«În Apostol am vrut să sintetizez prototipul propriei mele generații».

«Petru mine arta... înseamnă creație de oameni și de viață – mai vii decît cei înregistrați formal la ofițerul stării civile, fiindcă oamenii creați de artă, cînd izbutesc să trăiască aieva, sînt pe deasupra și nemuritori» (Biblioteca critică – Liviu Rebreanu despre realism și modernism pag. 183-184-186, Ediura Eminescu, București, 1973).

Ungureanu Ioana